

Bioforum-voorzitter Kurt Sannen hekelt Vlaams lineair beslissingsmodel in het huidige natuur- en milieubeleid

'Gebrek aan kringloopdenken'

De biologische landbouw is de status van marginaliteit voorbij en is zelfs het stadium van nichemarkt aan het ontgroeien. Een doorontwikkeling tot mainstream landbouw- en voedingssysteem wordt echter in de kiem gesmoord. Dat komt doordat er in het landbouw- en milieubeleid te veel aandacht is voor deelaspecten en te weinig voor het geheel en doordat er te weinig oog is voor het potentieel van de bio-sector. Kurt Sannen, voorzitter van Bioforum: 'Men gaat voorbij aan de beweging achter biolandbouw.'

tekst **Guy Nantier**

De biologische landbouw is zijn geitenwollensokkenimago en bijhorende baard al lang ontgroeid. De sector, met voornamelijk een relatief klein landbouwareaal en een lage productie in Europa en al zeker in Vlaanderen, groeit gestaag verder. Vandaag de dag wordt de biolandbouw algemeen aanvaard als een volwaardige landbouwtak, ook door de klassieke boerenbelangenbehartigers.

Er zit ook een keerzijde aan de medaille. Net zoals de klassieke landbouw kampt de biologische landbouw nu met blinde besparingsmaatregelen vanuit de overheid, een gebrek aan duidelijke keuzes voor een boerenlandbouw of natuur-

doelstellingen. Bio-ingenieur Kurt Sannen geeft zijn visie op de huidige gang van zaken in de landbouw. Sannen is naast voltijds bioveehouder tevens voorzitter van Bioforum, de Vlaamse koepelorganisatie van de biosector.

Vlaanderen zit in een besparingsmodus. Alle beleidsdomeinen moeten tien procent inleveren op de werkmiddelen, ook de (bio)landbouw. U schreef daarover een open brief naar de minister van Landbouw, want u gaat niet akkoord?

'De essentie van mijn schrijven was dat de overheid geen keuzes voor de toekomst durft te maken. De cruciale vraag is: blijft de overheid ook inzetten op biolandbouw als landbouwtak met toe-

komst, ja dan neen? Als het antwoord daarop positief is, zoals in Denemarken, is overheidssteun heel erg nodig voor verdere ontwikkeling.'

'Biolandbouw en in een breder perspectief agro-ecologie kan een toekomst bieden voor heel wat boeren in Vlaanderen, in Europa en zelfs wereldwijd. Het biolandbouwrapport 2014 geeft dat goed aan. De vraag naar biologische voeding stijgt. De biobestedingen groeiden in 2014 met 3,8 procent, terwijl de totale voedingsbestedingen vanwege de crisis met 0,8 procent daalden. Kijk, in de privésector werkt men ook niet met lineaire besparingsmaatregelen. Men investeert in activiteiten met toekomst en

men kort op wat op termijn gaat worden afgebouwd.'

De biologische sector kreeg in 2014 zeven procent meer financiële middelen dan in 2013. Een besparing van tien procent betekent dus dat slechts drie procent wordt ingeleverd. Daar gaat de sector toch niet van omvallen?

'Nee, maar een lineaire besparing is geen krachtig signaal. Landbouw is een zwaar beroep, zowel fysiek en financieel als sociaal. Veel medemensen beseffen dat te weinig en de overheid onderschat het zwaar.'

'Het punt dat ik met mijn open brief wilde maken, is dat de minister van Landbouw de boeren een dienst zou bewijzen door keuzes te maken ten voordele van landbouwsectoren die een toekomst bieden aan de boer en de maatschappij. Ik

door geen keuze te maken worden onze boeren gewoon overgeleverd aan de markt. En die markt is meedogenloos, vooral voor ons boeren.'

Is biologisch wel de goede keuze? Er valt veel meer duurzaamheidswinst te behalen in de gangbare landbouw, want de biosector is vele malen kleiner. Bovendien moeten er in 2050 negen miljard monden gevoed worden.

'In het duurzaamheidsdebat gaan heel veel verschillende stemmen op vanuit diverse invalshoeken. Dat is goed voor het debat rond de eigenlijke vraag: hoe pakken we de voedselvoorziening op een duurzame wijze aan?'

'Je mag bio niet terugbrengen tot de enkele regeltjes die in het lastenboek zijn opgenomen. Bio is een brede beweging van mensen en organisaties die perma-

gangbaar is voor een stuk het gevolg van een verschil in investering in onderzoek. Kijk naar mijn Zeeuwse akkerbouwercollega. De man haalt op basis van eigen onderzoek een biotarweproductie van elf ton per hectare. Dat is toch fantastisch. Zoiets moet meer in beeld komen. Ik ben ervan overtuigd dat bio een heel belangrijke bijdrage gaat leveren in het voedselvraagstuk. Onze aanpak zal een bron van inspiratie zijn.'

Hoor ik nu zeggen dat biolandbouw de honger in de wereld gaat oplossen?

'Nee. Dat biologische landbouw en bij uitbreiding de gangbare landbouw het probleem van honger gaan oplossen, is een verschrikkelijk domme redenering die nog al te vaak wordt gemaakt. Honger is in de eerste plaats een politiek pro-

'De biologische aanpak zal een bron van inspiratie zijn'

heb daarmee niet gezegd dat er alleen toekomst is voor bioboeren. Er zijn verschillende landbouw takken waar door de boer een goed inkomen mee valt te realiseren en die een belangrijke maatschappelijke meerwaarde realiseren. Landbouw takken dus met toekomst, die echt de moeite waard zijn om in te blijven investeren. De biolandbouw is daar één van.'

'Geen keuzes maken, zoals de minister nu doet, is ook een keuze maken. Maar

nient op zoek zijn naar een duurzame voedselvoorziening. En wie zoekt, is meestal bescheiden. De kennis die ontstaat, gebeurt bovendien "on-farm". Het zou een wereld van verschil maken als die kennisontwikkeling in de biolandbouw ook aan en met steun van de universiteiten zou plaatsvinden. Maar een professor biologische landbouw moet in Vlaanderen nog uitgevonden worden. Het verschil in opbrengst tussen bio en

bleem en een kwestie van economie, niet alleen een probleem van landbouwtechnologie.'

'Nu wordt voedsel in ons vrijemarktsysteem geproduceerd daar waar het het goedkoopst kan en verkocht waar er de koopkracht voor is. Met als gevolg miljoenen ondervoede mensen en eveneens miljoenen obees mensen. Dat is niet de meest efficiënte manier om mensen te voeden. Voedsel moet in de eerste plaats geproduceerd worden daar waar het nodig is. Een agro-ecologische landbouw biedt de mogelijkheid om die lokale productie op een duurzame manier te verhogen en te zorgen dat het voedsel terecht komt waar het nodig is.'

‘De lopende bilaterale onderhandelingen voor een vrijhandelsakkoord met de Verenigde Staten (TTIP, red.) zijn alweer een treffend voorbeeld van hoe het niet moet. Voedsel wordt beschouwd als handelswaar en als pasmunt gebruikt. Dat is fout.’

Biolandbouw en natuurdoelstellingen: het zou een ‘natuurlijk’ tweespan moeten zijn. Maar het huidige natuurbeleid ontnemt boeren kansen in plaats van dat het kansen creëert. Ook uw biobedrijf naast het natuurgebied Dassenaarde heeft code oranje gekregen in het kader van de programmatische aanpak stikstof of PAS.

‘Ja. Die code oranje staat in schril contrast met de omschrijving “een mooie verwevenheid tussen landbouw en natuur”, die de bekende Vlaamse biolog Dirck Draulants meerdere malen over het bedrijf maakte.’

al evenmin via één generiek beleid. Natuur is maatwerk. Dat realiseer je door een gebiedsgerichte aanpak in overleg met alle actoren in het betrokken gebied. De biosector is in dezen bijvoorbeeld nooit gehoord. De PAS in zijn huidige vorm moet worden bijgestuurd, want het zet landbouw af tegen natuur. De natuurdoelen realiseren is nodig, maar ik geloof niet in een oplossing door een scheidingsmodel van landbouw en natuur. Europa vraagt dat trouwens ook niet. Wij zijn in Vlaanderen een van de weinige regio's waar ingezet wordt op een scheidingsverhaal. Een landschap van meerdere lagen waarbij de lagen elkaar niet negatief beïnvloeden, is in mijn ogen een veel betere oplossing.’

Ook bioveehouderij en dierenwelzijn zijn niet zo vanzelfsprekend, toch? Marianne Thieme van

realiseren. Op het vlak van dierenwelzijn scoren we momenteel al zeer goed.’

De Europese Commissie heeft nieuwe bioregels uitgewerkt: biologisch zou niet meer kunnen op gemengde bedrijven (gangbaar en biologisch), er komt een verbod op onthoorning, nieuwe regels met betrekking tot de frequentie van controles en pesticideresiduen en nog veel meer. De voorstellen worden heel slecht onthaald. Waarom eigenlijk?

‘De oorspronkelijke voorstellen zijn volgens de laatste stand van zaken grotendeels van tafel. De wijzigingsregels uit Brussel waren ingegeven vanuit de behoefte aan productcertificering. Men is uitgegaan van de wensen van de consument in een optimale wereld. Helaas is men uit het oog verloren dat de realiteit niet optimaal is en dat de regelgeving mogelijk moet zijn voor de sector. Enige

‘Code oranje en code rood – voor mij en meer dan duizend andere boeren – komen voort uit een lineaire aanpak in tegenstelling tot de holistische aanpak, die eigen is aan de biolandbouw en noodzakelijk om natuurdoelen echt op het terrein te realiseren. Het is dweilen met de kraan open als de stikstofuitstoot uit andere sectoren, zoals industrie en verkeer, maar ook de import van stikstof onvoldoende wordt aangepakt. De kringloopgedachte is totaal niet aanwezig in de aanpak op landbouwniveau. Een grondgebonden veehouderij, zoals verplicht in de biolandbouw, is geen nettoleverancier van stikstof. De rekenmethodiek van de overheid weerspiegelt dus onvoldoende de realiteit.’

‘Natuur is geen rekensom met boekhoudregels, het is een complex geheel. Natuurbeleid realiseer je niet door te focussen op één element zoals stikstof en

de Nederlandse Partij voor de Dieren zegt bijvoorbeeld dat de sector ook dierenwelzijnsproblemen kent.

‘Ook onze sector moet blijven werken aan nog meer dierenwelzijn. Wij ijveren, in atletiektaal gezegd, voor goede tienkampers en niet voor sprinters à la Ben Johnson. Maar we blijven zoeken naar oplossingen. Dierenwelzijn staat hoog op ons lijstje. Onze normen voor voeding, huisvesting, gezondheidszorg, buitenruimte enzovoort bewijzen dat. Maar evenzeer is ook het leven van de boer voor ons heilig.’

‘Neem nu onthoorning. In principe onthoornen we niet, maar er is ontheffing mogelijk. Ik onthoorn bijvoorbeeld mijn dekstieren, want ik wil geen horens in mijn ribbenkast krijgen. Anderen fokken hoornloosheid in hun vee in of passen hun stalmanagement aan door groepen te vormen en uitwijkruimte te

flexibiliteit is nodig, zonder uiteraard de principes uit het oog te verliezen die de biobeweging zelf ook vooropstelt.’

‘De huidige Europese bioverordening zit vol gezond verstand en laat flexibiliteit toe. Gelukkig is naar ons geluisterd. Dat neemt niet weg dat we het belangrijk vinden om als sector de lat hoog te leggen en te groeien in duurzaamheid.’

‘Binnen Ifoam, de Europese koepelorganisatie, zijn we volop aan het nadenken over de toekomst van biologisch en hoe we dat breed gaan uitdragen. Het gaat niet alleen om het uitdragen van het basisprincipe van authenticiteit en kwaliteit, zoals dat in het biolastenboek vervat zit, maar ook om het uitdragen van onze holistische visie op het landbouw- en voedingssysteem, de voortrekkersrol die bio daarbij vervult, en het principe van rechtvaardigheid. Want bio staat ook voor een fair inkomen voor de boer.’ |